

Språk- og kunnskapsutviklende undervisning

Tilpasset opplæring og likeverdige muligheter

- I opplæringen skal mangfoldet i elevenes bakgrunn, forutsetninger, interesser og talenter møtes med et mangfold av utfordringer. Uavhengig av kjønn, alder, sosial, geografisk, kulturell eller språklig bakgrunn skal alle elever ha like gode muligheter til å utvikle seg gjennom arbeidet med fagene i et inkluderende læringsmiljø.

*(Læreplanverket for Kunnskapsløftet:
Prinsipper for opplæringen: 4-5)*

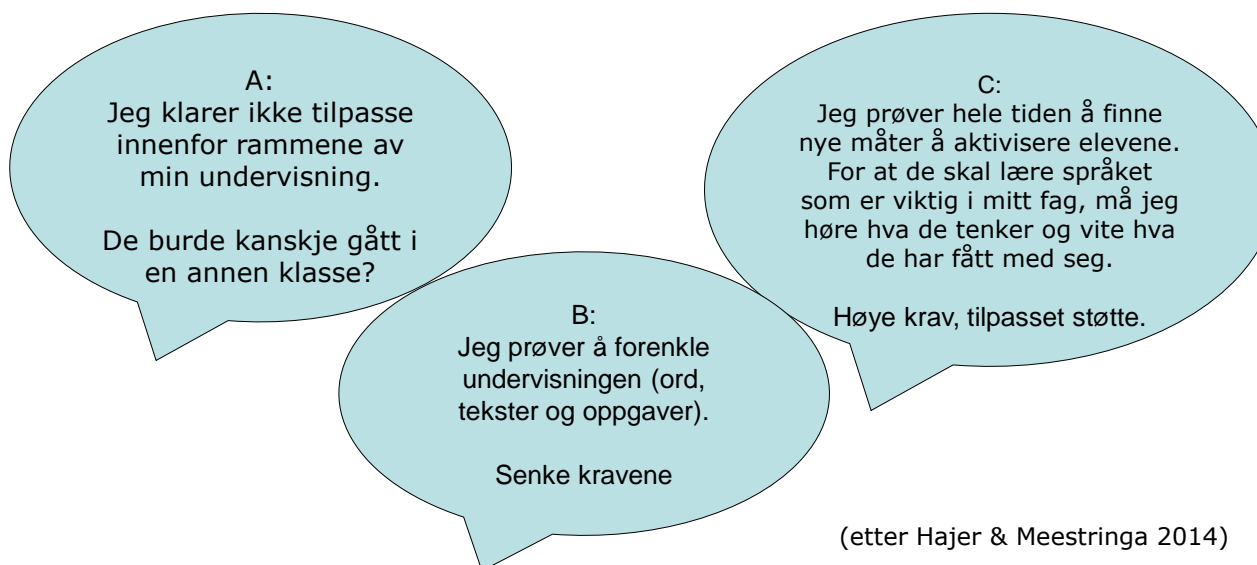
Særskild språkopplæring for elever frå språklege minoritetar

Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til **særskild norskopplæring** til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til **morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring** eller begge delar

Opplæringslova § 2.8 (grunnskolen) og 3.12 (vgo)

Ulike tilnærmingar til elever som strever med å følgje den ordinære undervisningen

Det tar lang tid å lære andrespråk som redskap for faglæring

- Men det tar kortere tid når en arbeider med språket også i andre fag enn norsk.
- Derfor er det viktig at elevene får mulighet til å arbeide med språket *i alle fag* eller *på tvers av fag* (Bakken, 2007; Elizabeth Coelho, 2009).

Hva er språkutviklende undervisning?

- «en undervisning som retter seg inn mot de **faglige og språklige målene**, samt anvender en didaktikk som er **kontekstualisert**, fremmer aktiv deltakelse i **muntlig interaksjon** og **skrivning** og tilbyr **tilpasset støtte**»

(Hajer og Meestringa, 2014:7, vår oversettelse og utheving)

Hvordan arbeide språk- og kunnskapsutviklende?

- Kontekstrik undervisning
  - tar utgangspunkt i elevenes forkunnskaper
  - bruker varierte tekster og medier
- Muntlig interaksjon
  - Varierte muntlige aktiviteter der alle elever får rike muligheter til å delta i samtale om noe faglig
- Språklig støtte (stillasbygging)

Stillasbygging - støtte

- Muntlig interaksjon
- Fokus på ordforråd
- Støtte på språk eleven kan
- Visualisering
- Lesing og skriving

Pedagogiske prinsipper for språkutviklende arbeid

- Sette tydelige mål, ikke senke kravene
- Jobbe med fag og språk parallelt
- Bruke elevenes forkunnskaper
- Bruke varierte og planlagte muntlige aktiviteter
- Knytte lesing, skriving og muntlighet sammen
- Gi språklig og faglig støtte på tilpasset nivå

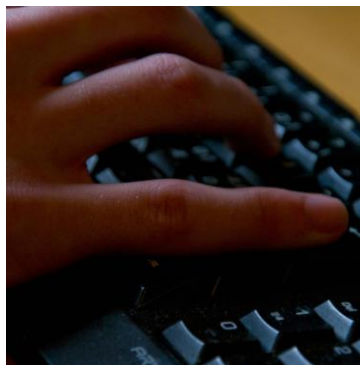
Hverdagsspråk

- Brukes i kontekst
- Basisordforråd
- Gjentakelser
- Uformelt språk
- Fraser og faste uttrykk
- Større aksept for feil

Fagspråk

- Dekontekstualisert
- Abstrakt
- Sjeldne ord
- Formelt språk
- Mindre aksept for feil
- Informasjonstetthet
- Mye bruk av grammatiske konstruksjoner som passiv og nominalisering

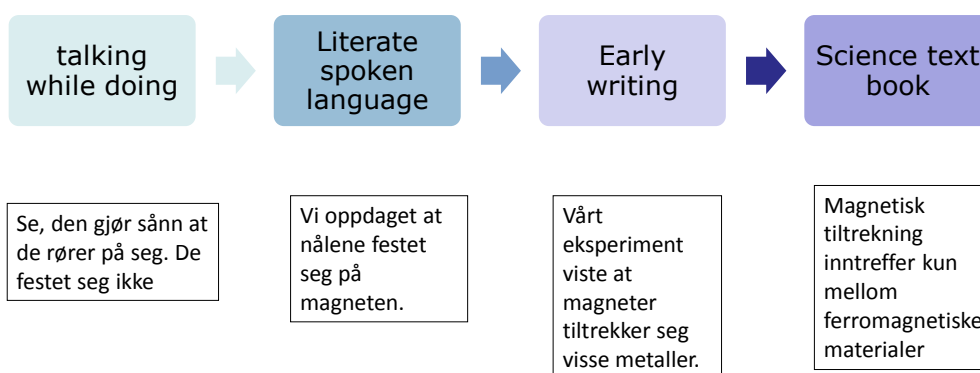
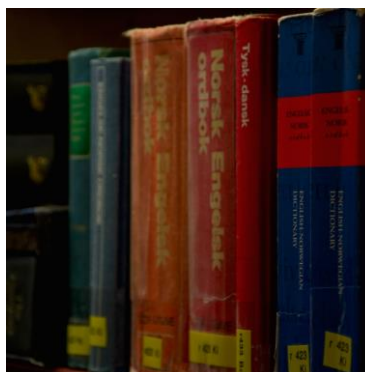

Fagspråk og hverdagsspråk

• Han avga forklaring	• Han forklarte seg
• Temaet skal opp til drøfting	• De skal drøfte temaet
• Et dokument ble utferdiget og forelagt meg til underskrift	• De laget et dokument som jeg måtte skrive under på

Ingen har fagspråket som sitt morsmål. Dette må læres av alle (Axelsson 2009, 150).

- «Bygge bro» mellom hverdagspråk og fagspråk
- Hvert fag har sine språklige særtrekk og sine teksttyper

(Jf. Gibbons 2002)

- I artikkelen «[Hverdagsspråk og fagspråk](#)» er det et eksempel på språklig støtte fra hverdagsspråk til fagspråk.
- Se [filmer](#) om språkutviklende undervisning i praksis.

